

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1992 * ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 42 * ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 — ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

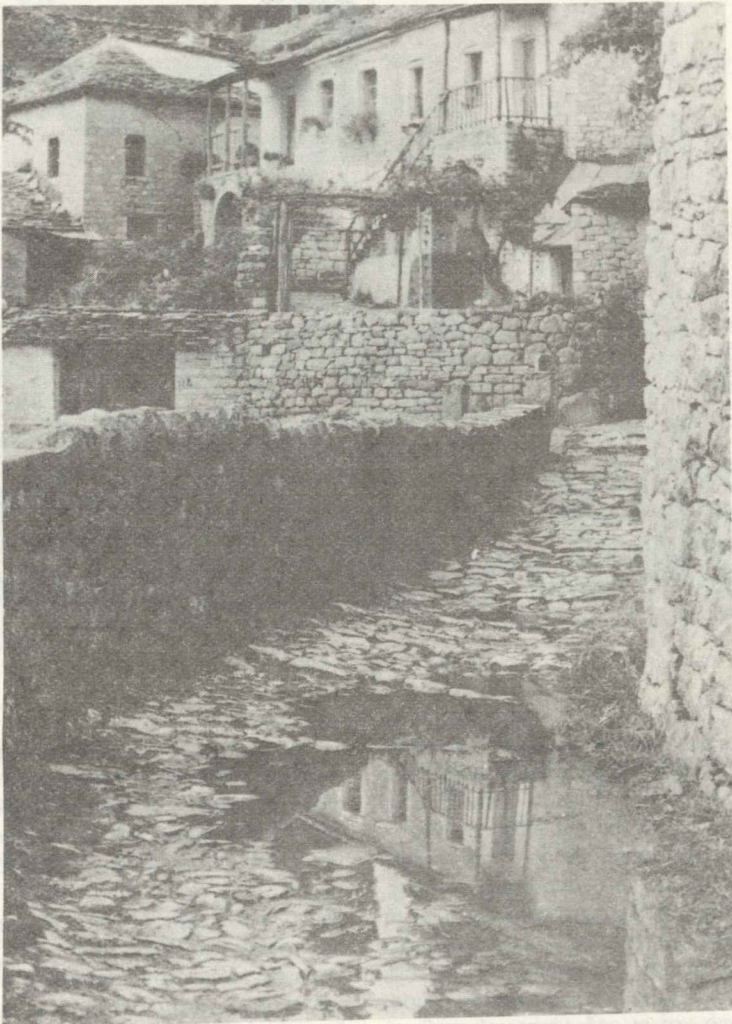
Το ερώτημα ακούγεται εναγώνια από πολλούς Καλαρρυτιώτες και θαυμαστές του παλιού και του σύγχρονου μεγαλείου των Καλαρρυτών. Ποιά είναι η φυσιογνωμία των Καλαρρυτών; Πριν δώσουμε την απάντηση στο δύσκολο ερώτημα, καλό είναι να το ξεκαθαρίσουμε νοητικά. Με απλά λόγια: τι λέει η ερώτηση καθαρά; Φυσιογνωμία είναι τα χαρακτηριστικά, τα διακριτικά, τα σημαδιακά γνωρίσματα του χωριού μας στο παρελθόν, στο χθες, που μπορούν να αναγεννηθούν για να προκόψει πάλι το χωριό τώρα, στις ημέρες μας. Με μια λέξη να επιβιώσει, πιο λιανά, να έχει δημιουργική συνέχεια.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι κρατάμε το σφυγμό του καιρού μας και τη λαχτάρα της προκοπής που σαρκώνει το πνεύμα της δράσης, όταν ενεργούμε με σωστό προγραμματισμό. Καμία ενέργεια δεν προκόβει αν δεν περάσει από το καμίνι της καρδιάς και του νου και δεν πάρει το σχήμα του προγράμματος, που δεν είναι άλλο από την χαραγμένη πορεία πραγμάτωσης ωρισμένων στόχων. Κι όλα αυτά για να γίνει βίωση, ζωή, τι θέλουμε, τι ζητάμε, που πάμε. Στα τυφλά θα αντιμετωπίσουμε αποτυχίες.

Ας ακούσουμε τη φωνή της προγονικής προκοπής, ο ήχος των γεγονότων έχει νόημα βαθύ και μας εξασφαλίζει το σώο πέρασμα από τις Συμπληγάδες.

Οι Καλαρρυτιώτες έγιναν τα Αμπελάκια της Ηπείρου με πολιτιστική ακτινοβολία επιπέδου στον Ελλαδικό και εξωελλαδικό χώρο ασχολούμενοι με: α) Την αργυροχρυσόχοια β) Το εμπόριο και γ) την προβατοτροφία. Αυτό είναι το τρίπτυχο του βασικού σχήματος της μέγιστης ακτινοβολίας τους.

Οι δραστηριότητες αυτές, αστικού χαρακτήρα και προηγμένου επιπέδου για την εποχή τους, αναπτύχθηκαν στο κεφαλοχώρι Καλαρρυτιώτες στα περήφανα βουνά της Πίνδου μας.

Παιχνιδίσματα φθινοπωρινής βροχής στα καλντερίμια των Καλαρρυτιών.

Φυσικά δεν είναι οι μόνες, αλλά είναι οι βασικές. Με τον καιρό άπλωσαν τα φτερά τους στον Ελλαδικό χώρο και μετά στον εξωελλαδικό, δηλαδή η κίνηση των παραμέτρων τους ήταν φυγόκεντρη. Έτσι με τα χρόνια η ροή πήρε καλπάζουσα μορφή, σ' αυτό συνετέλεσαν και οι ιστορικές συγκυρίες, και το ανθρώπινο δυναμικό του χωριού προκόβει σήμερα σε ξένους τόπους ακόμη και σε μυθικά επίπεδα.

Το χωριό με τον αποδεκατισμό του ανθρώπινου δυναμικού των τελευταίων χρόνων ζούσε σε μαρasmus και σε μοναξιά. Το φίλ της ζωής έδωσε στην τραγικότητα των ημερών η οδική σύνδεση Ιωαννίνων - Καλαρρυτιών. Είναι το πιο ευτυχισμένο γεγονός των τελευταίων δεκαετιών που άνοιξε τις σχέσεις μας με τον κόσμο. Έτσι η παγωμένη νύχτα έφερε μια ηλιόχαρη ημέρα.

Στις ημέρες μας αυτό το τρίπτυχο της παλιάς προκοπής των Καλαρρυτιών α) αργυροχρυσόχοια, β) εμπόριο και γ) προβατοτροφία πρέπει να γίνουν οι βασικοί πόλοι της κεντρομόλου κίνησης για την ανάπτυξη του χωριού. Φυσικά θα προστεθούν και άλλοι, διότι η ζωή άλλαξε ρυθμούς δημιουργικής μορφής. Η επιστροφή στο παρελθόν δεν έχει την έννοια της αντιγραφής, αλλά των οραμάτων σε ουσία ζωής και της διαμόρφωσής τους στα σύγχρονα πλαίσια.

Πρέπει να διευκρινιστεί: πως συνδυάζεται το παρελθόν με το παρόν; Το παρελθόν κρύβει την ουσία του χθες και γίνεται δημιουργικό παρόν με σύγχρονη εξυπηρέτηση της ζωής, με παρούσες λειτουργίες, ως στόχος και ως έκφραση με δυναμική αντιμετώπιση, με σύγχρονα μέσα. Δεν υπάρχει δουλκή σχέση αντιγραφής του παρελθόντος από το παρόν, αλλά δυναμική συνέχισή του με την τεχνολογία του τώρα και με πίστη στις διαχρονικές αξίες που διατηρεί την ανθρωπιά μας σε αξιοπρεπή επίπεδα.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τώρα και πενήντα δύο χρόνια, λες και ήταν χθες, που λέει και το δροσερό τραγούδι, η ζωή κυλούσε ήρεμα, ευτυχισμένα, δημιουργικά. Οι προβατοτρόφοι με τις χιλιάδες πρόβατα και τις πολλές στάνες έδιναν μια δυναμική όψη στο ορεινό κεφαλοχώρι της Πίνδου μας Καλαρρυτιώτες. Οι μόνιμοι κάτοικοι με την οικίστη κτηνοτροφία τους και την γεωργία τους συμπλήρωναν το σκηνικό. Όλοι μαζί θύμιζαν ένα μελίσσι που βουίζει μεθυστικά από ζωή και προκοπή.

Τα παράφορα πουλιά στα δέντρα και τους θάμνους έπιαναν με τα λαρυγγία τους πρωτόγνωρους κελαϊδισμούς που γέμιζαν σπάταλα τον αγέρα με ευφροσύνη.

Τα λαγκάδια κατέβαζαν με τις συνεχείς βροχές ξύλα, αγριόχορτα και κοφτερές πέτρες. Η βρεγμένη γη σκόρπιζε μια μοσκοβολία γονιμότητας στους διαβάτες. Κοντά στα γάραφα και τρεχούμενα νερά κυλούσε στα σπλάχνα των ανθρώπων ο Ιορδάνης της ονειρικής κι ευτυχισμένης ζωής των ξωμάχων, ένα αντιβούισμα τίμιου ιδρώτα, αξιοπρεπούς βίου. Στον καταγάλανο ουρανό της Πίνδου μας, που ακουμπούσε ναυαχικά τον χιτώνα του στους γκριζόβραχους των βουνών μας, σεργιάνιζε ένας όμορφος, ξεστός γελαστός ήλιος.

Εμείς και ο τόπος μας

ΤΟ 1940 ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (τ. Λυκειαρχής)

Πρωτόφανη ευτυχία γύρω μας και στα στήθη μας. Οι σχεδιές της σκέψης αρμένιζαν σε μαγικά λιμάνια κάτω από ένα ελπιδοφόρο ουράνιο τόξο.

Παντού χαρά Θεού!

Το χωριό μας διέθετε τότε δύο, αν θυμάμαι καλά, ραδιόφωνα την εποχή που μεγάλες πόλεις δεν είχαν ούτε ένα! Το νέο μαθεύτηκε από το ραδιόφωνο και επιβεβαιώθηκε από το τηλεγράφημα της Κοινότητας. Η Ιταλία μας εξήτησε την άδεια να μας καταλάβει. Ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδος διερωτώντας τα αισθήματα του Ελληνικού λαού απάντησε στις τρεις το πρωί στον Ιταλό πρεσβευτή κ. Γκράτσι το περίφημο: «ΟΧΙ»!

Επιστρατεύτηκαν τότε για τον πόλεμο και πολλά παλληκάρια από το χωριό. Θυμάμαι πολλά ονόματα από λεβέντες που έλαβαν μέρος στον πόλεμο του 1940 και έπεσαν για την πατρίδα και πολλούς που γύρισαν από το μέτωπο. Τα ονόματα των ηρωϊκώς πεσόντων του Ελληνοϊτα-

λικού πολέμου παιδιών των Καλαρρυτιών είναι γραμμένα στο ηρώο του χωριού μας και στις καρδιές μας.

Οι επιστρατευμένοι άφησαν τα πρόβατά τους, τα μαγαζιά τους, τα χωράφια τους, τις ασχολίες τους, αλλά ιδιαίτερα τους δικούς τους: γονείς, γυναίκες, παιδιά και έτρεξαν στη φωνή της Πατρίδος.

Θυμάμαι πως κατηφόριζαν γελαστοί τα καλντερίμια και αντάμωσαν στα μαγαζιά στο μεσοχώρι.

Με γέλια, με αίσθηση ευθύνης, με αγνό πατριωτισμό κάλεσαν την κομπανία των οργανοπαίκτων του χωριού και το στρώσαν στο γλέντι. Χόρευαν πολλά τραγούδια της κλεφτουριάς: τον «Κατσαντώνη», τους «Κλέφτες από τ' Αγραφα», τον «Μπαλατσό», τον «Πάννη - Κώστα» κ.ά.

Έτσι χωρίς να γνωρίζουν την προτροπή του μεγάλου μας Εθνικού ποιητή Κωστή Παλαμά που ανάμεσα στα άλλα έλεγε στους νέους μας: «...αυτό το λόγο θα σας πω, δεν έχω άλλο κανένα, μεθύστε με τ' αθάνατο

κρασί του Εικοσιένα» τα παλληκάρια των Καλαρρυτιών μεθούσαν με το κρασί του Εικοσιένα. Χόρευαν μέχρι το πρωί. Ξημέρωσε. Στην Κακαρδίτσα φάνηκε η πουλία και σε λίγο οι αχτίδες του ήλιου φιλούσαν τις κορυφές του Μπάρον, των Τζουμέρκων των Αγίων Αποστόλων και των Νυφάδων της Πουλιάννας. Τότε έκαναν και την πατινάδα στην Πλάκα και ξεχώρισαν για να χαιρετίσουν τους γονείς τις γυναίκες τα παιδιά και τους συγγενείς.

Σε λίγη ώρα αντάμωσαν όλοι στην πλατεία του χωριού και όλοι κατηφόριζαν με χαμόγελο για τα Γιάννινα να παρουσιαστούν στην στρατολογία.

Με ρίγος πραγματικής πατριωτικής συγκίνησης θυμάμαι αυτά τα περιστατικά των παλληκάρων του χωριού μας πως με αναπνευόμενο ηθικό, με πίστη στο Θεό, την Πατρίδα και τη φαμίλια τους, πήγαν με χαμόγελο, με γλέντι να πολεμήσουν το 1940. Φωτεινές στιγμές, λάμψεις της καρδιάς και του νου, πράξεις λεβεντιάς, τραγούδια ζωής και αξιοπρέπειας. Μέσα τους ζούσε ένας Λεωνίδας, ένας Θεμιστοκλής ένας Μάρκο Μπότσαρης, γενικά ένας από τις μυριάδες ήρωες της λαμπρότητας της Ιστορίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ '40

ΡΑΨΩΔΙΑ 1940-1946

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΠΟΛΕΤΣΗ

ΝΕΦΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Γιγάντια μαύρα νέφη σκέπασαν τον ήλιο
κι η γελαστή Πατρίδα πήρε όψη σκυθρωπής.
Βουές, αντίβουα και αχού.
Ο μούγκρος του επερχόμενου κεραυνού
δονεί τη γη και τον αέρα,
τα δέντρα ανησυχούν
και τα πουλιά φρερίζουν πέρα.
Νέφη πολέμου.
Κι ήρθαν χαλασμοί, κυκλώνες
και χαμοί και χιή...
Στη γελαστή πατρίδα
πέρασαν στρατοί,
μ' άερων ούβλια πέρασαν
κι ανέμου ορμή,
που ρίχνει,
που γκρεμνά,
που σπάει...

Στρατοί που τ' άνηθ έγενναν στο πέρασμά τους,
στρατοί π' αφήνα πίσω τους μύριους θανάτους.

ΕΛΛΑΔΑ

Την πρώτη ηλιόλαμπουσα μέρα στην Ελλάδα
την έδωσε ο Θεός.

Είπε
και φως πλημύρισαν
γαλάζιοι - σμαραγδένιοι τόποι:
Ακρόγυαλια, πεδιάδες, καλλίγρραμμα βουνά.
Το φως που κλείνουν στις ψυχές, εδώ, οι ανθρώποι.

Το φως της πρώτης ηλιόλαμπουσας ημέρας.

Γλυκά - γλυκά γουρμάει ο γήλιος τις σπάρες
κι είν' απαλές και πράδες εδώ
οι μενεξιές, της δέλης οι ώρες.

Ένα γεφύρι μασοκρεμμυμένον, ένα κάστρο μεσαιωνικό

μια γέφυρα ελιά γερτή
ψυχές πιστών, κατά την ώρα του σπερνού, στην
πεδιάδα,

Ξομάχοι και τσομπανάρειοι και θαλασσινοί.
Γλυκεία μ' εσύ

Πατρίδα

Ελλάδα.

Τη γέρικη ελιά θυμάσαι,
στο γύρισμα του δρόμου του δρυμού;
Βαρκοίτες χυμωρών ταξίδευαν

ο' εαρινά γλυκά - ρόδινα χιή...
Τη γέρικη ελιά θυμάσαι;

Είναι δική μας η ελιά
και τα βουνά και τα πελάη.
Τα νέφη που περνάν και παν πέρα στα χιή.

Τ' άσπρα χωριά με τα ξεκλήσια, οι Παρθενώνες.
Των γρασιδιών οι πόνοι

κι οι ελαιώνες.

ΟΧΙ

Φουντώνει τ' Όχι, «θεριένει», γιγαντώνει.
Πάει και πάει

με πέλας, μ' ανέμους, με ποτάμια.
Φλογέρα γίνεται στον κάμπο τα καλάμια,
θυμών ορχήστρα πέρα,

στης Πίνδου τον αέρα.
Πάει στις κορφές των ελατιών, μπαίνει στα δάση,
ο' αρχοντικά, σε φτωχικά, ο' αγρούς και στάνες.

Στις πόλεις, στα χωριά,
το διαλαλούν χρυσόφρονες καμπάνες.

Όχι.
Σφίγγουν τα δόντια κι οι πυγμές.

Οι πράοι ποιμένες παρατάν τα ποιμένα.
Κασμάς, αλέτρια, δίχτυα

παρευθύν παραμερίζουν
κι είδα αρχαγγέλους τιμωρούς, αμυνόμενα παιδιά,
ρομφαίες να παίζουν κι άπαρτα κάστρα να γκρεμίζουν.

Η ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗ

Φτάνουν με τέρατα χαλβόβια κι όπλα βαριά,
τη γη τρανάζουν.

«οὔτοι εν άμασι και οὔτοι εν έργοις,
ημείς δε εν τω ονόματι Κυρίου Θεού...»

Και ζουν εδώ Θεομυτιλών κλέη και Σαλαμίνων.
Ζάλογγα, Αρκάδια, κι Αλαμάνες ξαναζούν

στις ώρες τις λαμπρές των Σαμαρίνων...
Μ' ασπίδα μας την πίστη

κι οδηγούς αγέλους, μ' όψη αστραπής
και λευκοφόρους, στρατηγούς

της Υπεράσπισης τ' όραμα ακολουθούμε
ορθοί, ενάντια στον μυριών τα τόξα

κι η Μεγαλόχαρη μας οδηγεί
από τη μια στην άλλη νίκη

από τη μια στην άλλη δόξα.

Συνέχεια στην 5η σελ.

Στον τόπο μας με

ΠΕΝΤΕ ΑΝΤΡΕΣ

Η θεία Αγγελική ήταν μυαλωμένη γυναίκα, νοικοκυρά, άξια στις πολλές δουλειές των ξωμάχων, στα ζωντανά, τα χωράφια, τα παιδιά και τον αργαλειό. Ήταν το ρώτιμα του χωριού. Όλα στο σπίτι της κυλούσαν ήσυχα και χαρούμενα σαν το νερό στο αυλάκι. Κουρασμένη, αλλά χαρούμενη ξάπλωνε τελευταία στη σπιτομάνια και πρώτη με το πρώτο λάλημα των πετεινών έρχιχνε κρύο νερό στο ευτυχισμένο της πρόσωπο για να πιαστεί από τις δουλειές...

Είχε μεγάλη φιλία πέντε γιούς και τρεις θυγατέρες. Ο Χριστός στο σπίτι τους. Με τα χρόνια τα παιδιά μεγάλωσαν και το σπίτι πήρε δύναμη από πέντε άντρες και τρεις λυγρές κοπέλες.

— Πώς τα έβγαλες πέρα δώδεκα νοματίλους Αγγέλω; τη ρωτούσαν.

— Με τα χέρια μου και τη βοήθεια του Θεού.

— Σιγά μη σου ζύμανε ο Θεός το ψωμί και δε σου άρμεγε τα ζωντανά.

— Κουτή σκέψη. Ο Θεός με βοηθούσε. Έδωσε υγεία στον άντρα μου και σε μένα, μου χάρισε γερά παιδιά, καλόκαρδα πεθερικά, προκοπή στα ζωντανά. «Δόξα τω Θεώ» απ' όλα έχουμε και του πουλιού το γάλα που λείει ο λόγος. Ποτέ δεν είπαμε: Το ψωμί ψωμάκι.

— Με συμπαθάς, Αγγέλω μου, σε πείραζα, πάντα ο Θεός βοηθάει τα παιδιά του. Ας είναι ευλογημένο το όνομά Του, είτε και σταυροκοπήθηκε

και μια πνοή χαράς διαπέρασε την καρδιά της σαν ανοιξιάτικο φύσημα, ανάμεσα στα φύλλα του πλάτανου της Τζιάμινας.

— Τώρα κουβεντάζεις μυαλωμένα, είτε

«Η διαταγή εξετελέσθη...» (Πίνακας Αλ. Αλεξανδράκη)

Αγγελική.

— Και δε μου λες ποιά είναι η μεγαλύτερη ρά που ζεις τώρα μετά από αγώνα πολλών χρόνων;

— Να, το μεσημέρι της Κυριακής βγαίνω στο πεζούλι της αυλόπορτας και περιμένω το παλιό μου, πέντε άντρες, από την αγορά. Ξέρεις τι πει να πει να σου έρχονται πέντε άντρες από μαγαζιά; Πέντε λεβέντες μορφαίνουν τον τόπο και την καρδιά μου.

— Έχεις δικό, πέντε άντρες από την αγορά πλημμυρίζουν την καρδιά μας από χαρά.

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΑ

ΣΤΗΝ ΠΙΝΔΟ

Την ομορφιά και τη θαλπωρή του ήλιου έχουμε χάσει στα ταμπενένια κλουβιά, αυτά που λέμε διαμερίσματα στις πόλεις. Ο πονεμένος και παιδεμένος άνθρωπος ποθεί τους καταρράχτες του ήλιου στο σώμα του, αλλά περισσότερο στην καρδιά του, είναι ευτυχία, ξεκούραση, ευφροσύνη, γέλια, υγεία!

Στην υπαίθριο χώρα, στο χωριό μας Καραφύτες, χαϊρόμαστε στις δουλειές καθημερινά τους κρουνοίς του ήλιου, το φως του, την ζεστασιά του. Πολύ μας ξεκουράζει σωματικά και ψυχικά, γινόμαστε νέοι άνθρωποι.

Με τη διάνοιξη του δρόμου τα σαββατοκύριακα το χωριό μας παρουσιάζει κίνηση από Καραφύτες και φίλους των Καραφύτων από Καραφύτες, Άρτα, Πρέβεζα, Φιλιππές και απ' όλη την Ελλάδα. Το σαββατόβραδο οι ψησταριές του χωριού παρουσιάζουν γιορταστική όψη. Φιλική κουβέντα, περιποιημένος μεζές, ποτό και κέφι. Δεν λείπουν και τα γλέντια. Όλοι καλοντυμένοι, βαριά ντυμένοι, γιατί μη ξεχνάμε το μεγάλο υψόμετρο του χωριού. Η ατμόσφαιρα οικογενειακή και χαρούμενη. Οι ώρες περνούν, η νύχτα απλώνεται στην ορεινή γαλήνη που ξομπλιάζουν τα γαυγίσματα των σκύλων που αλχητούν τους διαβάτες. Το φεγγάρι της νύχτας λαμπρός φρουρός οι απαντοχή των ξωμάχων, απόκοσμος άγγελος των πόθων και των ελπίδων, οργάνωει τα αστέρια.

Μέσα σ' αυτή την ορεινή μαγεία δεν σου κάνει η καρδιά να φύγεις για ύπνο. Όλοι θέλουν να φύγουν να δε μπορούν καθηλωμένοι από την ανθρωπιά και τη χαρά της παρθέας. Γίνεται η αρχή και ακολουθούν τα καλονυχτισμάτα και το ανηφόρισμα για το σπίτι. Εκεί το αναμμένο τζάκι, ξυπνάει αναμνήσεις και θύμισες από τα παλιά και όλη την ευτυχία κλείνει ένας ξέγνοιαστος, ευχάριστος και πολύ ξεκούραστος ορεινός ύπνος. Όλα είναι υπέροχα στα βουνά μας ακόμη και ο ύπνος!

ΧΑΡΟΥΜΕΝΕΣ

ΦΩΝΕΣ

Κουβαλούσαμε τις αποσκευές από την Τούνη στο σπίτι. Στο δρόμο συναντήσαμε χωριανούς και ανταλλάξαμε χαιρετισμούς ανθυμωτών, παγίους, φυσικούς ξεμακρια από φτηνές, ψεύτικες και σάπιες προσποιήσεις, που υποβιβάζουν το άνθρωπο σε γλοιώδη ύπαρξη, σε ερπετό.

Το σπίτι του γείτονα, μια ανιωματική παρουσία πνιγμένη στη σιωπή. Στην αυλή παίζουν οι σκυιές της μουριάς καθώς λίκνιζε τ' αγέρι τα κλαδιά της. Τα κλεισμένα παράθυρα σαν προξενούσαν ταραχή και σφίξιμο στην καρδιά.

Τακτοποιήθηκαν γρήγορα, γιατί το σπίτι μας ήταν φροντισμένο από το προηγούμενο σαββατοκύριακο. Τα παιδιά βρήκαν ανοιχτό χώρο στην αυλή και άρχισαν παιχνίδια. Ένας άλλος ρυθμός ζωής φυσικός, άνετος, ευτυχισμένος ξετυλιγόταν μπροστά μας. Τακτοποιήθηκαν γρήγορα και με τις αναμνήσεις μας βαδίσαμε πίσω δεκαετίες στα ανέμελα χρόνια με τα προσφιλή μας πρόσωπα. Ξάφνου χαρούμενες φωνές στο γειτονικό σπίτι.

— Μαρίκα, ήρθατε;
— Τώρα ξεφορτώνουμε, τι ευχάριστη έκπληξη! Είμαστε όλοι, ο Γιάννης, ο Κώστας, η Νανά, τα παιδιά.

Οι ευχάριστες απρόσμενες συναντήσεις τέμνουν το χρόνο και τον νοηματίζουν. Σε λίγο έφτασαν τα παιδιά. Γέμισε γέλια και τραγούδια η αυλή. Στρώσαμε το πεζούλι της σκαμνιάς και οι μεγάλοι γευθήκαμε την απόλαυση του ελληνικού καφέ και γλυκού από βύσινο με νερό από τη βρύση του Παράσχη.

Ξαναγεννιούνται οι άνθρωποι που ξέρουν να ζουν στην υπαίθρο, στη φύση, στην ευτυχία. Πλούτος ψυχικός βγαίνει από φυσικούς εμπειρίες.

Οι χαρούμενες φωνές των παιδιών απλώνονται χίλιες ρίζες στην αυλή και αγκάλιασαν με ευφροσύνη τον ουρανό.

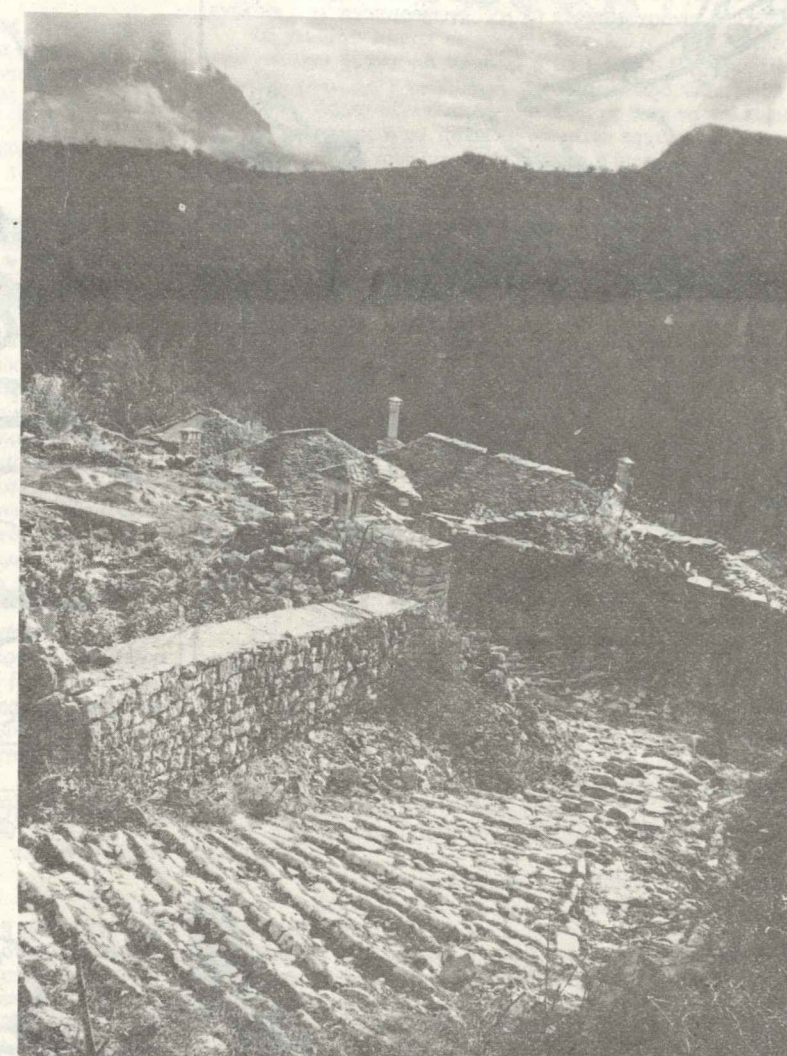
τους ανθρώπους μας

ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Τα Σαββατοκύριακα, απ' όταν έγινε πραγματικότητας η οδική σύνδεση Ιωαννίνων-Καλαρρυτών, Άρτας-Καλαρρυτών, γενικά όπου γης Καραφύτων, η μοναξιά των μόνιμων κατοίκων του χωριού μας έγινε ανάμνηση. Ένας τοίχος που μας χώριζε από τον κόσμο έπεσε. Στον τόπο του τοίχου άνθισαν χαρές και γέλια. Οι βίαιοι εχθρικοί άνεμοι της απομόνωσης κόπασαν και ο ήλιος της επικοινωνίας είναι γεγονός. Τα δακρυμένα μάτια στέγνωσαν και εκεί που φύτρωνε το δάκρυ, άνθισαν τα κυκλάμινα της χαράς.

Η άνοδος στο χωριό γίνεται τώρα με ΙΧ και άλλα μεταφορικά μέσα τζιπ, αγροτικά, φορτηγά, αλλά όλα ιδιωτικά. Καιρός είναι οι αρμόδιοι της κοινότητας, που είναι αλήθεια ότι πρόσφεραν πάρα πολλά και προσφέρουν με ζήλο πολλά, να απευθυνθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχίας Ιωαννίνων να δρομολογήσουν Υπεραστικό Λεωφορείο δύο φορές την εβδομάδα: Σάββατο και Δευτέρα. Φυσικά το δρομολόγιο να συνδεθεί με άλλα δρομολόγια της περιοχής, για να εξυπηρετείται ο κόσμος μας. Το υπεραστικό θα δώσει ζωή, κίνηση, ευτυχία στο χωριό μας. Η διάνοιξη του δρόμου και οι βελτιώσεις του: διαπλατυνσεις, τεχνικά, στηθαία κ.λπ. επιτρέπουν να κινηθεί άνετα το λεωφορείο. Μην ξεχνάμε ότι δεν διαθέτουν όλοι Ι.Χ. και αυτοί πρέπει να διακινηθούν.

Πιστεύουμε στις φιλότιμες ενέργειες του κ. προέδρου της Κοινότητας, που πάρα πολλά προσέφερε και θα προσφέρει για την ανάπτυξη του ονομαστού κεφαλοχωριού μας. Ο

Η μοναξιά του Φθινοπώρου

κ. Νομάρχης Ιωαννίνων, που γνωρίζει από κοντά το αρχοντοχώρι μας, θα ενδιαφερθεί να δρομολογηθεί το Υπεραστικό λεωφορείο στο χωριό μας.

Έτσι θα φύγουν τα υπολείμματα της διακυβέρνησης της χώρας από την απομόνωση στους ορεινούς ξωμάχους μας.

ΓΛΥΚΟΧΑΡΑΜΑ

Στα χωριά, όταν κοιμάσαι από νωρίς, χορταίνεις τον ύπνο και ξυπνάς το γλυκοχάραμα. Αυτό σπάνια συμβαίνει, γιατί οι σύγχρονοι ρυθμοί ζωής έφτασαν και στα ορεινά χωριά της Πίνδου μας, παντού.

Σε περιπτώσεις που ο ξωμάχος κοιμάται κουρασμένος από τον αγώνα της ημέρας νωρίς, ξυπνά με το λάλημα της πέρδικας της Κρούνας.

Τότε που οι πετεινοί του χωριού κουρνιάζουν ακόμα. Κουβεντιάζα με τον μάργα Θανάση, έντιμο άνθρωπο, στην πράξη όχι στις κουβέντες, εργατικό, άξιο, με λίγα γράμματα και πολύ ήθος. Όχι, γιατί τα γράμματα σασκατεύουν το ήθος, προς Θεού, αλλά η λαθιμένη πορεία μας σε κακοτοπίες τραυματίζει την ανθρωπιά επικινδύνει και το ήθος κουρελιάζεται.

— Τι κάνεις, μάργα Θανάση, που σηκώνεσαι μπροστά;

Με κοίταξε κατάματα με τα ορεινά ξύπνια μάτια του, σκέφτηκε με ζωτική ειλικρίνεια, ωμή και λαγαρή σαν την πουλία της αυγής της Κακαριτίσας, και απάντησε αργά και βραχνά.

— Άκου να δεις, Γιωργή, το σώμα του αν-

θρώπου που αγωνίζεται, ιδρώνει, θέλει ξεποσταμό. Βλέπεις και τα ζωντανά λαρώνουν κάτω απ' την ηλιοστέφανη. Ο ύπνος ξεκουράζει τη σάρκα και τη συλλογή. Έτσι στο ξύπνιο μας πιάνουμε τη δουλειά με δύναμη, κέφι και μεράκι.

— Σωστά, μάργα Θανάση, τα λες, ποιός σου τα είπε αυτά;

— Κανένας, η ίδια η ζωή με δασκάλεψε. Ο παιδεμός μιας ζωής αφήνει το σινιάλο της.

— Και τι κάνεις τα γλυκοχάραμα;

— Παλιά, που πήγαινα στα ζωντανά, δουλειές στη στήνη, που να στα λέω, θα αποστάσεις γ' ακούς. Τώρα που δουλεύουν τα παιδιά και εγώ γέρασα, ανεβαίνω στα αλώνια πάνω από τη βρύση του Παράσχη. Εκεί απαντάω τον ερχομό της ημέρας από το γλυκοχάραμα μέχρι την ανατολή του ήλιου. Αυτό το αγνάτιο μου ξελαφρώνει την καρδιά μου γεμίζει τα στήθια απαντοχή, είναι μεγαλείο! Να ήξεραν τι χάνουν αυτοί που σπαταλούν τις ώρες τους στον προνόιό ύπνο και δεν χαίρονται το γλυκοχάραμα!

— Σωστά, να το ήξεραν!!!

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Συνέχεια από την 4η σελ.

ΣΤΙΣ ΕΠΑΛΕΙΣ

(Ω ΞΕΙΝ ΑΓΓΕΛΕΙΝ)

Βάνδαλοι δεν πατούν
στην Ολυμπία,
στην Κνωσό,
στον Παρθενώνα.

Τ' αστροπελέκια των όπλων μας βροντούν

και των σπαθιών οι αστραπές τυφλώνουν.

Πού πάτε;

Από δω πέρα δεν περνάτε.

Και κάτω είν' ο Μαραθώνας, τα Ψαρά:

τα κόκκαλα της Χάιδας και της Μόσχας,

του Διάκου, των Τρεβέληδων και του Νικηταρά.

Στη γη με τα καλλίγρραμμα βουνά,

που διθυράμβους λεν οι άνεμοι,

δεν περνάτε.

ΦΑΘΓΕΣ ΣΤΑ ΝΕΦΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΥΜΑΤΑ

Φλόγες στα νέφη και στα κύματα
κι από το Γράμμο, τον Ιβάν, την Πίνδο
φτάνουν χαρμόσυνα μηνύματα.
Μπάθρον δεξ και δεξ

Σπαρτιάτες, Μακεδόνες πολεμάνε

σαν αρχαίοι θεοί,

και τις αγέλες του κακού σκορπάνε.

Με γυμνά στήθη, μ' ανοιχτές πληγές,

Μεσολλυγίτες, Κρήτες, προχωράνε.

Θριαμβικές ιαχές παίρνουν οι άνεμοι,

σε πλάτη και σε μάχη τις σκορπάνε.

Γεια και χαρά της Γης αδελφια:

Γάλλοι, Ολλανδοί, Βέλγοι,

Τσεχοσλοβάκοι, Πολωνοί,

κάποτε θα 'ρθει η ώρα.

Σάλπιγγες θ' αντηχούν και παύνες

στο εξάσιο φως τύμπανα θα κροτούν.

Σκλάβοι, ελεύτεροι πια θα κοιτούν

τον ήλιο.

Χαρά και λευτεριά της Γης αδελφια.

ΠΡΕΠΕΙ

Πρέπει...

Παντού ένα «Πρέπει» με γραμμάτια πυρά.

Όπου δυο χελά, μια ψυχή

κι η ίδια, πάντα, λέξη: Πρέπει.

Θέ μου, τι πρέπει;

Τ' αλκο, το νεανικό το αίμα...

οι καρδιές που ανοίγουν,

κείνες οι χαροπές καρδιές των είκοσι χρόνων...

κείνα τα μάτια, έκπληκτα και φως γεμάτα

μάτια, που σαν πανόραμ' αντικρίζαν τη

ζωή.

Πρέπει.

Γιγάντιος θορύβος, Τριάντα η βουλή

φωνές-κραυγές-γόοι-λυγμοί.

Σημάτες και συντάγματα ξεκίνησαν για Κεί...

Πρέπει.

Τι πρέπει;

Συ Κύριε, γνωρίζεις

τι πρέπει.

ΧΙΟΝΙΑ

Η φλόγα που θα δώσει φως
στην Οικουμένη πάλι,
εκρήνιζε από 'να ήμερο χωριό της Αρκαδίας,
από 'να πορτί του Ιονίου περηνιά.

Μόλις α, μόλις λυώσουν τα χιόνια
και τα βουνά, τ' αντικρύνα, μόλις μαυρίσουν
και προσκίσουν

οι πλαγιές,
στο τάνισμα των χάλκινων πτερόν

θ' αντιλαλήσουν
παράγγια και κορφές.

Χιόνια, χιόνια, χιόνια,
Μιά φλόγα αθάνατη νικάει τα χιόνια,

τους αγέρες, τις βοσχές
σβαρνιάζει, παίρνει, θυμωμάτιζε

κάστρα, δόξα, κρήνη, κανόνια.
Στης θρυλικής κορφής τις πάλλενες πλαγιές

κοιμά σπαρμένα.
Χιόνια, χιόνια, χιόνια...

Κι η φλόγα που νικάει τα χιόνια,
και σβαρνιάζει δόση λογών,

που καίει, σπάει και ρημάζει...
Φωτιές και πυρκαγιές, ως τα πιο μακρινά τ' άστρα,

θ' ανάψει
θα λυώσει χάλυβα και σίδερο,

σημάτες κι άρματα θα κάψει.
Μόλις, αχ μόλις λυώσουν τα χιόνια,

και τα βουνά τ' αντικρύνα μόλις μαυρίσουν
και προσκίσουν οι πλαγιές,

στο τάνισμα των χάλκινων πτερόν θ' αντιλαλή-
σουν

παράγγια και πλαγιές.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΟΛΕΤΣΗΣ

Απόσπασμα από τη «ΡΑΨΩΔΙΑ»

1940-1946. Εκδόσεις Η «ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η ιστορική κωμόπολη Καλαρρυτών είναι γνωστή ότι προ του 1821 ήταν από τις ακμαιότερες, πνευματικότερες και πλουσιότερες κωμοπόλεις της Ηπείρου. Η ισχύς των Καλαρρυτών οφειλόταν κυρίως στην ανάπτυξη της καλλιτεχνίας του χρυσού και του ασημιού, της ραπτικής και κεντητικής με χρυσόκλωστές και ασημοκλωστές σε γλέκα, πινελιά, φλοκάτες, σάρικες, κάπες κ.ά., του εμπορίου κάπας και της ανάπτυξης Καλαρρυτιώτικων εμπορικών κέντρων στην Νάπολη, την Τεργέστη, την Βενετία, την Οδύσσο, την Μασσαλία (προμηθευτές καπνών του Γαλλικού ναυτικού) κ.ά. Οι περιφημοί αρχιστρώτοροι του χρυσού και του ασημιού Ταμπούρης, Μπάφας, Παπαγεωργίου κ.ά. δημιούργησαν παράδοση με αποτέλεσμα οι μαθητές τους διασκορπισθέντες στα Γιάννενα, τα Επτάνησα, την Ιταλία κ.ά. να καλλιεργούν και να αναπτύξουν την αργυροχρυσοχόια. Η γνωστή σήμερα Γιαννιώτικη Τέχνη δεν είναι παρά η Καλαρρυτιώτικη αφού η πλειοψηφία των τεχνιτών είναι Καλαρρυτιώτες ή διάδογγοι από Καλαρρυτιώτες. Τα παγκοσμίου περιήμια κοσμηματοπωλεία της Ρώμης των Βούλγαρη, Νέσση κ.ά. δημιουργήθηκαν από Καλαρρυτιώτες. Παρόμοια παραδείγματα έχουμε στην Τεργέστη, στη Ζάκυνθο, στην Κέρκυρα κλπ. Οι Καλαρρυτιώτες—όπως αναφέρονται στις περιηγήσεις τους ο Ληκ και ο Πουκεβίλ—λίγο προ του 1821 είχαν βιβλιοθήκη που διέθετε χιλιάδες ξενόγλωσσους τόμους (Γαλλικά, Ιταλικά, Αγγλικά, Γερμανικά).

Οι Καλαρρυτιώτες δεν μπορούσαν παρά να δώσουν πρώτοι το παρόν και στον Εσπεριώτη του '21. Μαζί με το γειτονικό Συρράκο οργανώθηκαν και πρώτοι απ' όλη την Ηπείρο ύψωσαν την σημαία της Επανάστασης του 1821. Η κακή συνενόηση με τους καπεταναίους Μπότσαρη και Ράγκο και η μη έγκαιρη επέμβαση τους, παρά τον ηρωισμό των κατοίκων, είχε ως αποτέλεσμα το ολοκαύτω των δυο γειτονικών κεφαλοχωρίων. Από το δαυλί των Τούρκων γλύτωσε μόνο η εκκλησία του Αγ. Νικόλα Καλαρρυτών και 4-5 αρχοντικά μόνο. Οι επιζήσαντες κάτοικοι κατέφυγαν στη Δυτική Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο, τα Επτάνησα, την Ιταλία κ.ά.

Μετά το 1835 άρχισαν οι Καλαρρυτιώτες να επανέρχονται στη γενέτειρά τους και να ανορθώνουν οικιστικά το χωριό τους εκ θεμελίων. Έτσι άρχισε η νέα οικονομική ανάπτυξη των Καλαρρυτών φυσικά με κύριους άξονες τις γνωστές τέχνες της αργυροχρυσοχόιας, της ραπτικής, της κεντητικής, των καπνών, του εμπορίου της κάπας, του μαλλιού, του δέρματος, των υφαντών κ.ά. Οι αρχές του 1900 βρήκαν τους Καλαρρυτιώτες σε νέα οικονομική άνθιση. Ενδεικτικά παραδείγματα Καλαρρυτιώτων Στ. Λάμπρου (Πρωθυπουργός, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών), Σ. Ραφτάνης (το μεγαλύτερο Βαλκανικό τυπογραφείο), Μπαζάκης (βιομηχανία σαπουνιοποιίας), Κ. Δουρούτης (βιομήχανος, το μεγαλύτερο εργοστάσιο Μεταξουργίας στην Αθήνα εκ του οποίου και η περιοχή μετέπειτα πήρε το όνομα Μεταξουργείο), Λίνα Τσαλδάρη (γυναικείο Πρωθυπουργού Παν. Τσαλδάρη και πρώτη γυναίκα υπουργός), κ.ά.

Λιένεξη Κοινότητας - Αγροτικού Συν/σμού

ΛΙΒΑΔΙ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Ιστορική και αιτιολογική ανάλυση

ΘΕΟΔ. ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗ

Η συντριπτική πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων των Καλαρρυτών παρέμεινε όλον το χρόνο στους Καλαρρυτιώτες και η δραστηριοποιούνταν εκεί στις παραπάνω τέχνες ή οι άνδρες που ασχολούνταν με το εμπόριο και τις επιχειρήσεις ταξίδευαν για τις δουλειές τους αρκετούς μήνες στους διάφορους τόπους εργασίας τους, οι οικογένειές τους όμως παρέμειναν μόνιμα στους Καλαρρυτιώτες. Εκτός όμως αυτής της κοινωνικής τάξης των τεχνιτών και των εμπόρων δραστηριοποιείται και μια άλλη κοινωνική ομάδα στους Καλαρρυτιώτες που αποκλειστική απασχόληση είχε την κτηνοτροφία των αιγοπροβάτων. Η τάξη αυτή των κτηνοτρόφων ήταν ολιγαριθμότερη της προηγούμενης, πολύ ασθενέστερη οικονομικά και ως προς την μόρφωση υστερούσε σημαντικά διότι η μετακίνησή τους στα μη μόνιμα συχνά χειμαδιά τους και η φτώχεια τους στερούσε τη δυνατότητα παρακολούθησης ακόμα και του βασικού σχολείου.

Οι κτηνοτρόφοι έρχονταν στους Καλαρρυτιώτες από τα χειμαδιά τους τον Μάιο, έβρισκαν τα ποιμνία τους (περίπου 15.000 αιγοπροβάτα) στους μεγάλους κοινοτικούς βοσκοτόπους των βουνών των Καλαρρυτών που εκτείνονται Β., Β.Α., Β.Δ. του χωριού και στα μέσα Οκτωβρίου κατέβαιναν στα χειμαδιά κυρίως της Θεσσαλίας με την οποία και συνορεύουν. Κατά την παραμονή τους το καλοκαίρι στους Καλαρρυτιώτες οι οικογένειές τους ήθελαν ιδιαιτερώς (τέντες) κοντά στα ποιμνία ή στις παρυφές του χωριού ή σε τυχόν εγκατεστημένα σπίτια τεχνιτών και εμπόρων των Καλαρρυτών. Εξ' αυτών εξυπακούεται ότι οι κτηνοτρόφοι—εκτός ολίγων τσελικάδων—ούτε σπίτια ούτε άλλη ακίνητη περιουσία διέθεταν στο χωριό του οποίου ήταν φυσικά δημότες μετακινούμενοι. Για την βοσκή κάθε ζώου τους κατέβαλαν ετήσιο αντίμισο στην Κοινότητα που ήλυνε ένα από τα κύρια έσοδά της. Λογικό επομένως ήταν το ενδιαφέρον των κτηνοτρόφων να επικεντρώνεται στους βοσκοτόπους τους οποίους αυτοί αποκλειστικά νέμονταν.

Οι μόνιμοι κάτοικοι των Καλαρρυτών που όπως προαναφέρθηκε ανήκαν στην τάξη των τεχνιτών και των εμπόρων, είχαν όλοι σπίτια και χωράφια γύρω από το χωριό, άρα ήταν αδύνατο να επιζητήσουν και να ξεχειμωνιάσουν χωρίς αυτά σε υψόμετρο 1.300 μ. που βρίσκονται οι Καλαρρυτιώτες και όπου συχνά ήταν αποκλεισμένοι από τα χιόνια μήνες ολόκληρους. Τα ιδιόκτητα αυτά χωράφια βρίσκονται κυρίως στις θέσεις Α.Β.Δ. 3 περίπου χλμ. Α.Β.Α. του χωριού, Σαλιότι στις Β.Β.Δ. παρυφές του χωριού, Φερετσίους στις Δ. παρυφές του χωριού, Ορέχα Α. του χωριού και Πουλιάνα 3 περίπου χλμ. Ν. του χωριού πέρα από το ποτάμι. Στις θέσεις Σαλιότι, Φερετσίους, Ορέχα και Πουλιάνα καλλιεργούσαν τα σιτηρά και όσπρια της χρονιάς

—καλαμπόκι, σιτάρι, βρώμη, κριθάρι, φακές, ρεβίθια, φασόλια κ.ά.—οι μόνιμοι κάτοικοι (που ήταν και οι ιδιοκτήτες) και στη θέση Λιβάδι τα χωράφια τα χρησιμοποιούσαν για κοπή χόρτου—κάθε ιδιοκτήτης της τα χωράφια του—που ήταν απαραίτητο για την επιβίωση το χειμώνα των λεγόμενων οικοκίτων ζώων δηλ. 1-2 γελάδια, 5-6 γόδια και 1-2 αλόγια που διέθεταν απαραίτητα κάθε οικογένεια για να εξασφαλίσει το καθημερινό γάλα και τις δυνατότητες μεταφορών και γεωργικών εργασιών. Μετά την χορτοκοπή που διαρκούσε 45 περίπου μέρες (από τα μέσα Ιουνίου μέχρι τέλη Ιουλίου) και την μεταφορά του χόρτου στις αποθήκες και τα κατώγια κάθε ιδιοκτήτη, αποφαίζονταν το άνοιγμα των 2-3 πορτών που έχει ο μαγνιότροπος που περιβάλλει ολόκληρη την έκταση του Λιβαδιού από τις τρεις πλευρές ενώ από την τέταρτη συνορεύει με τις απότομες όχθες του ποταμιού. Μετά το άνοιγμα του Λιβαδιού επιτρέπονταν να εισέρχονται μέσα σ' αυτό και να βοσκούν μόνο τα οικόσιτα ζώα δηλαδή ουσιαστικά τα ζώα των ιδιοκτητών του Λιβαδιού και ουδέποτε αιγοπροβάτα των κτηνοτρόφων τα οποία ήδη από τον Μάιο έβρισκαν στις συνορεύουσες με το Λιβάδι κοινοτικές εκτάσεις. Από τις αρχές Μαρτίου η βοσκή πλεονό του Λιβαδιού και για τα οικόσιτα απαγορεύονταν ώστε να αναπτυχθεί το χόρτο που θα έκοβε κάθε ιδιοκτήτης τον εργάσιμο Ιούνιο από τα χωράφια του. Τα χωράφια αυτά έχουν ασφαρόσταρα ή/και συχνά είναι τοίχοι ξερολιθιά και δέντρα ήμερα ή άγρια (απιδιά, αγριογκροτούς, αγριτριανταφυλλές, φτελιές, κρανιές, φιλύρες, αγριοκερασιές, κερασιές) τα οποία εκτός του ρόλου των για σύνδρα ήταν και το στέκι ξεκούρασης και ύπνου γιατί πολλοί ιδιοκτήτες κατά την διάρκεια της χορτοκοπής για να μην χάνουν χρόνο δεν επέστρεφαν τα βράδια στο χωριό αλλά κοιμόνταν συχνά εκεί στα χωράφια τους στο Λιβάδι.

Όμως τα δέντρα αυτά είναι και η κύρια πηγή καυσόξυλων για τους μόνιμους κατοίκους που για το ξεχειμωνιάσμα χρειάζονταν τόνους ξύλων όχι μόνο για την θέρμανση αλλά και για το μαγείρεμα. Φυσικά κάθε ιδιοκτήτης έκοβε τα καυσόξυλα μόνο από τα χωράφια του και η τυχόν κοπή κλαδιού από τον γείτονα το θεωρούσε δικό του, ήταν μια από τις συνηθείς αιτίες φιλονικιών και διαφορών που κατέληγαν και στα δικαστήρια. Χαρακτηριστικό είναι ότι στο χωριό του Λιβαδιού δεν υπήρχαν κοινοτικές εκτάσεις, ενώ υπήρχουν αρκετές εκκλησιαστικές (βακούφικα). Αυτό δεν είναι παράδοξο για τους Καλαρρυτιώτες γιατί και μέσα στον χώρο του χωριού η κοινότητα ούτε είχε ούτε έχει ιδιοκτησία της. Ο χώρος της πλειότητας του χωριού, όλα τα γύρω κατ' ουσίαν αποθήκες (5-6) και το κοινοτικό κατάστημα όλα είναι βακούφικα και η κοινότητα δίδει ένα συμβολικό ενοίκιο.

Επομένως συνοψίζοντας αναφέρουμε ότι οι πηγές επιβίωσης των μόνιμων κατοίκων ήταν:

1) Τα χωράφια που εξοικονομούσαν οι τεχνίτες και οι έμποροι δραστηριοποιούμενοι είτε στο χωριό είτε στη ξενιτιά.

2) Τα χωράφια στο Σαλιότι, Φερετσίους, Ορέχα, Πουλιάνα που εξασφάλιζαν τα σιτηρά και τα όσπρια.

3) Τα λίγα οικόσιτα ζώα κάθε οικογένειας και το γάλα τις μεταφορές και τις γεωργικές εργασίες και

4) Τα χωράφια στο Λιβάδι που εξασφάλιζαν την επιβίωση των οικοκίτων, ήταν η πηγή καυσόξυλων ακόμη και η πηγή κάποιων φρούτων εκείνης της εποχής (αχλάδια, γκόρτστα, κράνα, καρύδια, κεράσια κ.ά.).

Έτσι είχαν τα πράγματα μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '30.

Λίγο προ του 1940 αλλά κυρίως κατά τη διάρκεια του εμφυλίου (1946-49) οι οικογένειες των τεχνιτών και των εμπόρων, αρχίζουν να εγκαταλείπουν τους Καλαρρυτιώτες και να εγκαθίστανται μόνιμως στις μεγαλότητες.

Από την άλλη πλευρά η κτηνοτροφία συνεχώς αναπτύσσεται ή έτσι χρόνο με το χρόνο η αριθμητική σχέση, η οικονομική ευμάρεια ακόμη και η κοινωνική καταξίωση, εμπόρο τεχνιτών—κτηνοτρόφων είναι φθίνουσα για τους πρώτους και αύξουσα για τους δεύτερους.

Τώρα πλέον οι κτηνοτρόφοι βρίσκονται το καλοκαίρι πολλά σπίτια, από τους μετακομισμένους εμποροτεχνίτες, για να κατοικήσουν με αντίμισο την υποτυπώδη συντήρησή τους. Ακόμη πολλοί από τους μετακομισμένους εμποροτεχνίτες πωλούν τα σπίτια έναντι πολύ χαμηλής τιμής—μερικές φορές γιατί δεν μπορούν να τα συντηρήσουν—αλλά συχνά μαζί με αυτά και τα χωράφια που είχαν. Έτσι αρχίζουν οι κτηνοτρόφοι να γίνονται ιδιοκτήτες μερικτών σπιτιών στους Καλαρρυτιώτες αλλά και λίγων χωραφιών στο Λιβάδι. Επιπλέον οι κτηνοτρόφοι αγοράζουν λεβιάδια και χωράφια στα χειμάρια της Θεσσαλίας και συγχρόνως με τα πρόβατα γίνονται και γεωργοί δυναμικών καλλιεργειών (βαμπάκι, τεύλα, καλαμπόκι κλπ.). Επομένως στο τέλος της δεκαετίας του '70 η τάξη των εμποροτεχνιτών έχει φθίνει σημαντικά, τα λίγα χωράφια που καλλιεργούνταν στους Καλαρρυτιώτες με σιτηρά παύουν να καλλιεργούνται ως σύμφορα και μόνο λίγες οικογένειες μόνιμες των Καλαρρυτιώτων που έχουν λίγα οικόσιτα συνεχίζουν να κάνουν χορτοκοπή στα χωράφια τους στο Λιβάδι. Οι κτηνοτρόφοι είχαν αρχικά μια σημαντική άνοδο (μάλιστα κερδίζουν και τις κοινοτικές εκλογές και έχουν για 12 συνεχής χρόνια οι Καλαρρυτιώτες κτηνοτρόφοι προέδρου) όμως η ενασχόλησή τους και με την γεωργία στη Θεσσαλία, δεν τους επέτρεπε να έρχονται πλέον εύκολα το καλοκαίρι στα βοσκοτόπια των Καλαρρυτιώτων. Αρκετοί μάλιστα μεταδημιούσαν σε κοινότητες του Θεσ-

σαλικού κάμπου όπου τους παραχωρούνται γεωργικές εκτάσεις. Έτσι και η κτηνοτροφία των Καλαρρυτιώτων έχει κάμψη.

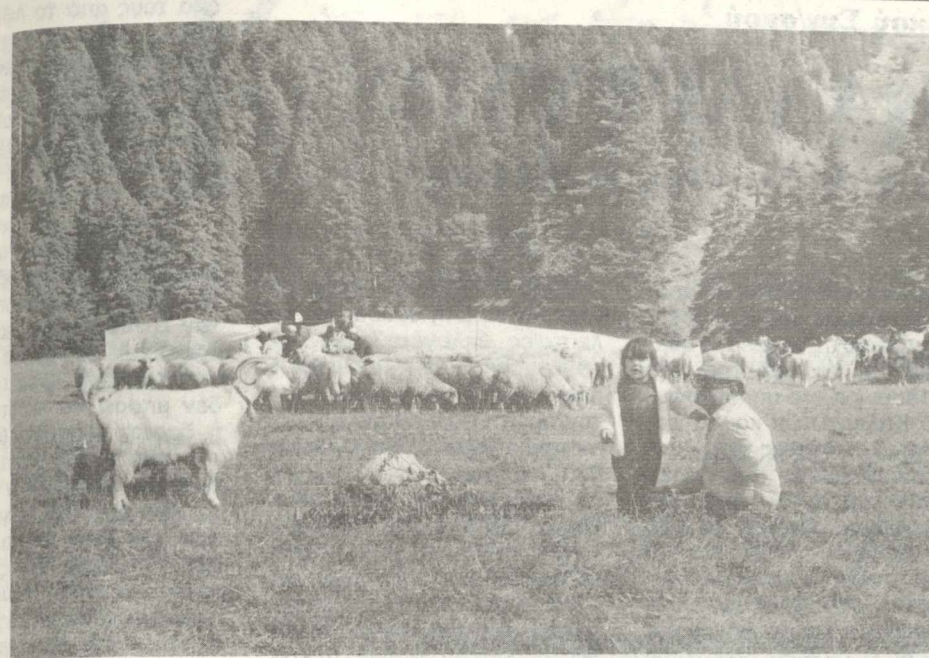
Στη δεκαετία του '80 όμως έχουμε τέτοιες εξελίξεις που δίδουν νέα αποφασιστική ανέλιξη για την κτηνοτροφία των Καλαρρυτιώτων. Συγκεκριμένα η είσοδος της Χώρας στην ΕΟΚ προσφέρει στους κτηνοτρόφους των ορεινών περιοχών σημαντικότερα κίνητρα (γενναίες επιδοτήσεις, αποζημιώσεις κλπ.), η οδική σύνδεση τους θερινούς μήνες των Καλαρρυτιώτων με τη Θεσσαλία, η διατήρηση του αντιτίμου βοσκής προς την κοινότητα στις τιμές της δεκαετίας του '60, και η σημαντική άνοδος της τιμής των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, όλα αυτά συνέτειναν να επανέλθουν στα βοσκοτόπια των Καλαρρυτιώτων όλοι οι κτηνοτρόφοι τους με πολλαπλασιασμένα κοπάδια, ακόμη και μερικοί από τους μεταδημιούσαντες.

Οι μόνιμοι κάτοικοι έχουν καταρρακώσει κάτω από 50—και ένας λόγος είναι που ακόμη δεν έγινε η οδική σύνδεση Ιωαννίνων-Καλαρρυτιών—εκ των οποίων οι περισσότεροι γέροι συνταξιούχοι και μόνο 4-5 είναι ενεργές οικογένειες που διατηρούν οικόπια τα οποία όμως δεν τρέφουν με το χόρτο από τα χωράφια τους στο Λιβάδι αλλά με άχυρα και ζωτροφές από τη Θεσσαλία που τώρα έρχονται φθηνότερες αφού υπάρχει το καλοκαίρι δρόμος. Είναι απαραίτητο να γίνει μείνεια της ανάπτυξης του οικισμού των Καλαρρυτιώτων στην οικονομία 1960-85. Ο οικισμός λέγεται Μυστράς ή Κηπίνα (Αρμυρία) και βρίσκεται Ν.ΝΑ. των Καλαρρυτιώτων χαμηλά στην κοιλάδα του Αράχθου σε υψόμετρο 700 μ. και με κλιματολογικές συνθήκες για το χειμώνα πολύ πιο ήπιες των Καλαρρυτιώτων. Στις αρχές του '60 οι κάτοικοι του μόλις είναι λίγες δεκάδες που ασχολούνται κατά την ιστορική του διαδρομή σιγά-σιγά και παρουσιάζει με τον καιρό ευνοϊκά χαρακτηριστικά, που πλέον η παιδεία σαν οργανωμένο θεσμό προσπαθεί να τα χαράξει βαθύτερα απάνω στο ψυχικό του πρόσωπο. Ένα από τα γνωρίσματα του εθνικού ελληνικού ήθους είναι ότι στην σύγκληση των σπινών τον αγώνος βέβαι πάντα πιο υψηλά τη θυσία από την επιτυχία. Υπάρχει ένας ισχυρός τόνος ρωμαντισμού σ' αυτή την αποτίμηση. Ο ρεαλισμός λογαριάζει το αποτέλεσμα. Τον ρωμαντικό νοητέει η προσπάθεια που διατηρεί την αξία της και όταν το αποτέλεσμα δεν είναι το προσδοκώμενο. Και η άποψη αυτή έχει υψηλό ηθικό νόημα. Τα αποτελέσματα των πράξεών μας δεν εξαρτώνται μόνο από εμάς. Η προσπάθειά μας είναι εντελώς δική μας. Χρέος μας είναι να ενεργούμε την επιτυχία την δίνουμε και άλλες αιτίες και συχνά η σύμπτωση. Π'όσο ανώτερη τοποθετεί ο λαός αυτή τη θυσία από τη νίκη, φαίνεται καθαρά από την ιστορία οθωμανικήν αντίληψη, που έχουν στην ψυχή του αντίστοιχα γεγονότα από την ιστορία του πιο μακρινού και του πιο νωπού

Μια ομάδα νέων κυρίως ανδρώπων προερχόμενοι από τους μόνιμους κατοίκους των Καλαρρυτιώτων έχουν

Με την ευκαιρία της μηχανοργάνωσης των διευθύνσεων αποστολής των «Κ.Ν.» παρακαλούμε τους συγχωριανούς μας και τους φίλους μας που άλλαξαν διεύθυνση, να μας τηλεφωνήσουν (0651-25.561) ή να μας γράψουν την σωστή διεύθυνσή τους.

Συνέχεια στη σελ. 10

Ο Νίκος Μπαζάκης στο Νέγκρι με στην κόρη του Αλεξάνδρα, τους ξωμάχους, τα ζωντανά και τα λυγρόκορμα έλατα. (Φωτογραφικό αρχείο: Οικογένειας Νίκου Μπαζάκη).

Η ΠΡΩΤΗ ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Συνέχεια από την 2η σελ.

αυς των δύο λαών τα αναμνήματα γεγονότα που δείχνουν πόσο αλλόθιστα ελαιοτούργα αυτοί το χωριό αλλά ισχυρό αίσθημα και με πόση ακρίβεια διέκρινε τη διεύθυνση και την έκταση του κινήσινου.

Και δεν ήταν μόνο αυτός ο λόγος που δεν είχαν υπολογιστεί στα σχέδια των επιδρομών και ανέτεινε τις προβλέψεις τους. Ήταν κι ένας ακόμη λόγος που αξίζει να τον αναφέρουμε: το εθνικό ήθος του ελληνικού λαού. Όπως ένα άτομο έχει το ήθος του, την ιδιαίτερη ηθική φρουρονομία του που είναι τότε σταθερή και τότε χαλαρή και που διαμορφώνεται προ πάντων από τον τρόπο και τα περιστατικά της ζωής του, έτσι και κάθε λαός έχει το δικό του ήθος που ιστορικά διαμορφώνεται κατά την ιστορική του διαδρομή σιγά-σιγά και παρουσιάζει με τον καιρό ευνοϊκά χαρακτηριστικά, που πλέον η παιδεία σαν οργανωμένο θεσμό προσπαθεί να τα χαράξει βαθύτερα απάνω στο ψυχικό του πρόσωπο. Ένα από τα γνωρίσματα του εθνικού ελληνικού ήθους είναι ότι στην σύγκληση των σπινών τον αγώνος βέβαι πάντα πιο υψηλά τη θυσία από την επιτυχία. Υπάρχει ένας ισχυρός τόνος ρωμαντισμού σ' αυτή την αποτίμηση. Ο ρεαλισμός λογαριάζει το αποτέλεσμα. Τον ρωμαντικό νοητέει η προσπάθεια που διατηρεί την αξία της και όταν το αποτέλεσμα δεν είναι το προσδοκώμενο. Και η άποψη αυτή έχει υψηλό ηθικό νόημα. Τα αποτελέσματα των πράξεών μας δεν εξαρτώνται μόνο από εμάς. Η προσπάθειά μας είναι εντελώς δική μας. Χρέος μας είναι να ενεργούμε την επιτυχία την δίνουμε και άλλες αιτίες και συχνά η σύμπτωση. Π'όσο ανώτερη τοποθετεί ο λαός αυτή τη θυσία από τη νίκη, φαίνεται καθαρά από την ιστορία οθωμανικήν αντίληψη, που έχουν στην ψυχή του αντίστοιχα γεγονότα από την ιστορία του πιο μακρινού και του πιο νωπού

μους της ιστορικής του πορείας, ότι αγάπησε με πάθος, ότι ήμνησε φλογερά στον οίστρο της η εκλεκτή πνευματική επιτομή αυτού του λαού ήταν η δραματική ωμορφιά και το υψηλό ηθικό νόημα της υπέρτατης θυσίας. Βέβαια για τον πρακτικό και φρόνιμο άνθρωπο η ανώφελη θυσία είναι παραφροσύνη. Αλλά πάντα μέσα στον ύμνο μιας τέτοιας παραφροσύνης γράφονται οι μεγάλες σελίδες της ιστορίας. Όλα τα βλαστήρια αυτού του λαού έφευγαν τις πρώτες ημέρες του πολέμου με παραλήρημα ενθουσιασμού για να προτάξουν τα στήθη τους στη φονική επιβουλή, δεν είχαν την αισιοδοξία της αγνοίας, γιατί ο καθένας ήξερε τις τρομερές δοκιμασίες ενός πολέμου με αριθμητικούς υπέρτερο και στον οπλισμό πολυμήχανο και ισχυρότερον εχθρό, αλλά είχαν την ηρωϊκήν απόφαση της θυσίας για ένα ιδανικό, που την απομολούσε του σ' αυτό πάντα με το αίμα του επιζήσαντος ο λαός μας. Για το ιδανικό της ελευθερίας. Της ελευθερίας της ελληνικής που ο μεγάλος ποιητής του έθνους την ωραμολογή και την εγκατέστησε «σ' τα κόκκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά».

Η νίκη εστεφάνωσε τα ελληνικά όπλα γιατί τα ύψωσαν όχι η δίκη της επιτυχίας, αλλά η θρησκευτική προθυμία της θυσίας. Αποφασισμένα να πεθάνουν και ενθάρρυνε, οι επιδρομείς ήρθαν με το πρόγραμμα να ζήσουν εις βάρος του μόνου και της τιμής μας και νικήθηκαν και ντροπιάστηκαν. Νικούμε γιατί θυσιαζόμαστε για την ελευθερία έννοια του πόνο και του μαρτυρίου, όπως πάει με τη θυσία του γλάστου μας το λέγει ο ποιητής:

«Κ'ι' ετάραξε τα σπλάχνα μου ελευθερίας ελπίδα
κι' εράνα α'ω θεία κι' όλη αίμα απαρτίδα!»

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ

παρελθόντος του. Εκτιμά περισσότερο τις θερμοπύλες από το Μαραθώνα. Υπερβαίνεται πιο πολύ για το Μεσολόγγι παρά για την άλωση της Τριπολιτσάς. Κι αν μέσα στην θυσία κάθε άνθρωπος αισθάνεται συγκλονιστικότερα το δραματικό μεγαλείο της πάλης, τον Έλληνα τον είδαζε η τραγική του ιστορία να ταυτίζει το χρέος με τη θυσία, να θεωρεί κλήρο και μόλη του έθνους τον τις δύσκολες στιγμές όχι την εκθαμβωτική επιτυχία, αλλά τη θυσία που υψώνει τον συντηρημένο πάνω από τον νικητή. Τώρα γιατί υπήρξαμε σχεδόν πάντα ένας λαός δυσανάλογα μικρός συγκριτικά με το μέγεθος των φιλοδοξιών του; Ισως γιατί κάθε τόσο σπαύουν με πάταγο απάνω στη φυσική μας χώρα τα κύματα πότε της ασιατικής και πότε της ευρωπαϊκής πλεονείας και βαρβαρότητας και πάντα σχεδόν αυτή η χώρα υπερχρεωθεί σ' αναμνηστική με αριθμητικούς υπέρτερος επιδρομείς και κατακτητές; Ισως γιατί όσες φορές επροτιμήσαμε τα εξωτερικά κέρδη από τους εσωτερικούς της σπουδής εκινδυνώσαμε σ' αποξενωθούμε από ότι καλύτερο είχαμε μέσα μας, γιατί κοντήσαμε κατακτώντας τους άλλους να χάσουμε τον εαυτό μας; Ισως και για πολλούς άλλους λόγους—παίρνομε την απόφαση της θυσίας τόσο εύκολα κάποτε, που αποβίαι και εσπλήσσεται ο ψυχρός υπολογιστής της πρακτικής σκοπιμότητας βλεπόντας πόσο μας φέρνει αδιάφορος, ότι εκείνος ονομάζει σύνεσι.

Ένας ξένος πολύ πριν από την επιδρομή μου έλεγε με τόνο συμβάσεως και συμβουλής, ότι το ν' αντισταθί με τα όπλα η μικρή μας χώρα στη θύλη μας μεγάλης δύναμεις που διαδέχεται άβυσσος τα φοβέρ μηχανικά μέσα του σύγχρονου πολέμου, θα ήταν καθωρη παραφροσύνη. Πόσο λίγο εγνώριζαν την μεγάλη ψυχή αυτού του μικρού λαού! Πόσο λίγο είχαν προσέξει το εθνικό του ήθος! Πόσο αγνοούσαν ότι από την αρχαιότητα έως σήμερα μέσα σε όλους τους ελγ-

ΛΑΔΙ
ΣΤΟ
ΛΥΧΝΑΡΙ

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για τον Σύνδεσμό μας και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

— Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Όλγα Γκαρτζονίκα που διαμένει στα Γιάννενα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Κ.Ν.»

— Δύο χιλιάδες (2.000) δρχ. η συγχωριανή μας κ. Ζορμπαλάς Πέτρος που διαμένει στο Μαργαρίτι.

— Δύο χιλιάδες (2.000) δρχ. η συγχωριανή μας κ. Αγγελική Μπότσιου που διαμένει στην Πρέβεζα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Για την αναστήλωση του Πολιτιστικού και Θρησκευτικού μνημείου της Αγ. Τριάδας Καλαρρυτιών:

— Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) ο Σύλλογος των εν Αττική Καλαρρυτινών στη μνήμη της Ρέας Π. Φασούλα. Τα «Κ.Ν.» και ο Σύνδεσμός μας, ευχαριστούν θερμά όλους.

Ενισχύσατε την αποπεράτωση του ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ μας ΚΕΝΤΡΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

* Τον περασμένο μήνα οι Καλαρρυτιώτες έχασαν μια Κυρία στην κυριολεξία. Η σεβάσμια μορφή της ΡΕΑΣ Π. ΦΑΣΟΥΛΑ άφησε τα εγκόσμια. Άνθρωπος αξιολόγος με προσωπική ακτινοβολία και ψυχική αρχοντιά. Στον αγαπημένο της γιο Σπύρο εκφράζουμε τα θερμότερα συλλυπητήριά μας.

* Από το περασμένο καλοκαίρι οι Καλαρρυτιώτες της πόλης μας αισθάνονται πολύ πιο λίγοι, πιο μόνι. Τους λείπει η γαλήνια και πάντα χαλασινάτη μορφή του ΘΟΔΩΡΟΥ ΠΑΤΟΥΝΗ. Στην Περιβλεπτο που τάφον με προσοχή ακτινοβολία και ψυχική αρχοντιά. Οι φίλοι αλλά και πολλοί συμπολίτες που εκτιμούσαν τις ανθρώπινες κοινωνικές αρετές του. Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

— *

Εκδότης: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΑΟΣ»

ΛΑΜΠΡΟΠΙΛΑΗ 3 * ΤΗΛ. 37.440 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

— *

Συντάσσεται από επιτροπή

Προσφώνες - Επιμέλεια Εκδόσης - Συνδρομές - Εφάρμοτες:

* Θεόδωρος Μπαργιάννης

Τέρμα Στ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 454 45

τηλ. (0651) 25.561

— *

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της εφημερίδας, καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας.

— *

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28 Οκτωβρίου 41 * ΤΗΛ. 20.544 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Συνέχεια από την 8η σελ.

Διένεξη Κοινότητας - Αγροτικού Συν/σμού

ΛΙΒΑΔΙ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Ιστορική και αιτιολογική ανάλυση

ΘΕΟΔ. ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗ

Καλαρρυτών βλέποντας αφενός μεν τα χωράφια τους να μένουν ανεκμετάλλευτα αφετέρου δε η κοινότητα να μην έχει πόρους ούτε για μικρά στοιχειώδη έργα στους Καλαρρυτές, συζήτησαν και αποφάσισαν να ιδρύσουν Αγροτικό Συνεταιρισμό με σκοπό να εκμεταλλευθεί τις εγκατελειμμένες ιδιοκτήτες αγροτικές εκτάσεις και τα έσοδά του να τα παραχωρεί στην κοινότητα για εκτέλεση απαραίτητων κοινοχρήστων έργων.

Η προσπάθεια αγκαλιάστηκε από την συντριπτική πλειοψηφία ιδιοκτητών χωραφιών γιατί έβλεπαν ότι τα ουσιαστικά εγκατελειμμένα χωράφια τους θα γίνουν αφορμή κάποιων εσόδων για την κοινότητα που τόσο ανάγκη τα έχει. Έτσι με δήλωσή τους παραχώρησαν για μια πενταετία στον Συνεταιρισμό τα χωράφια τους ο οποίος από το 1989 είχε γίνει πρόσωπο νομικού δικαίου με επίσημο καταστατικό εγκεκριμένο από το Πρωτοδικείο Ιωαννίνων.

ΚΡΙΣΗ

Η πρώτη έκταση που προσφέρονταν για εκμετάλλευση από τον Συνεταιρισμό ήταν το Λιβάδι γιατί και λιθοδομή έχει γύρω-γύρω που το χωρίζει από τους βοσκοτόπους και τα ζώα δεν μπορούν να βγουν από αυτό αφού κλείσουν οι πόρτες αλλά και πλούσιο σε χόρτο είναι αφού τώρα πλέον οι ιδιοκτήτες του δεν κόβουν το χόρτο για συλλογή. Αποφασίστηκε επομένως να δοθεί με πλειοδοτικό διαγωνισμό (στον οποίον θα προτιμώνταν οι Καλαρρυτίτες) η έκταση του Λιβαδιού για ένα εξάμηνο σε κτηνοτρόφο για βοσκή. Την εξέλιξη αυτή δεν την είδαν με καλό μάτι ούτε οι κτηνοτρόφοι ούτε οι κάτοικοι του

συνοικισμού που μέχρι τώρα με την κατάσταση της εγκατάλειψης των χωραφιών ανεξέλεγκτα τα τελευταία 5-6 χρόνια έβοσκαν τα βοοειδή τους στο Λιβάδι.

Στον πλειοδοτικό διαγωνισμό του Συνεταιρισμού που διενεργήθηκε την άνοιξη του '92 για την βοσκή του Λιβαδιού κατά το θέρος του 1992 —παρ' όλες τις εδοποιήσεις και εκκλήσεις του Συνεταιρισμού— απέφυγαν να λάβουν μέρος οι κτηνοτρόφοι του συνοικισμού ελπίζοντας πιθανόν ότι θα πετύχουν να παραταθεί το καθεστώς το Λιβάδι να είναι «ξέφραγο αμπέλι» και επομένως να συνεχίσουν να το βοσκουν χωρίς καμία ανταμοιβή. Τελικά πλειοδότης αναδεικνύεται κτηνοτρόφος από το γειτονικό χωριό Πράμαντα.

Η κοινότητα αντισταθεί σε αυτή την εξέλιξη και θέτει θέμα ιδιοκτησίας των χωραφιών του Λιβαδιού υποστηρίζοντας ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών είναι κοινοτικά και προσφεύγει σε δικαστικά μέσα για την αποβολή του πλειοδότη κτηνοτρόφου. Μάλιστα στηριζόμενη στο γεγονός ότι το Λιβάδι έχει και δέντρα ζητά από την Δασική υπηρεσία να γνωμοδοτήσει αν το Λιβάδι είναι δασική έκταση και επομένως αν της ανήκει. Η δασική υπηρεσία φυσικό ήταν να απαντήσει —αφού η κοινότητα της χάριζε χιλιάδες στρέματα αυτή τους τύπους θα κοίταζε;— ότι ναι δικά μου είναι και αν

θέλετε κ.κ. ιδιοκτήτες να αποδείξετε ότι σας ανήκουν τρέξετε στα δικαστήρια, φέρτε συμβόλαια (τα περισσότερα προ του 1880, ενώ το υποθηκοφυλάκιο Καλαρρυτών και τα αρχεία της κοινότητας έχουν καεί επανειλημμένα από τότε). Αποτέλεσμα αυτών ήταν μια πρωτοφανής ένταση μεταξύ Συνεταιρισμού, ιδιοκτητών και κοινότητας αντεγκλήσεις, συζητήσεις, έλλειψη εμπιστοσύνης, απειλές και γενικά μια κατάσταση έκρυθμη που κάθε άλλο παρά βοηθά να ξεπεραστούν τα τόσα και τόσα προβλήματα των Καλαρρυτών.

ΑΙΤΙΑ

Η ίδρυση του Συνεταιρισμού θα περίμενε κανείς όχι μόνο να ικανοποιήσει την κοινοτική αρχή αλλά και η ίδια να την επιδώσει αφού η πρώτη οφειλεμένη από τον Συνεταιρισμό θα είναι η κοινότητα αφού όλα τα έσοδα του Συν/σμού διατίθενται για έργα στην Κοινότητα. Έτσι θα ήταν τα πράγματα σε μια λογική κατάσταση. Στους Καλαρρυτίτες όμως υπάρχει το ιδιαίτερο στοιχείο ότι η κοινοτική αρχή ουσιαστικά εκλέγεται και επομένως ελέγχεται από τις τρεις προαναφερθείσες κοινωνικές ομάδες δηλαδή 1) κτηνοτρόφοι (5/12 των ψήφων) 2) μόνιμοι κάτοικοι και εμποροτεχνίτες —διαμένοντες κυρίως στα Γιάννενα— (4/12 των ψήφων) 3) συνοικισμός (3/12 των ψήφων).

Η κοινοτική αρχή τα τε-

λευταία 14 χρόνια ελέγχεται από την πρώτη ομάδα. Τις τελευταίες εκλογές (καλοκαίρι 1991) κέρδισε υποψήφιος υποστηριζόμενος κυρίως από την πρώτη πάλι ομάδα (με μόλις τρεις ψήφους διαφορά, επί 600 περίπου ψήφων). Αξίζει να σημειωθεί ότι άμεσα οικονομικό όφελος από τον έλεγχο της κοινότητας έχει η πρώτη ομάδα γιατί έτσι έχει την δυνατότητα να επιτυγχάνει: Φθινό αντίτιμο στη βόσκηση των 15.000 προβάτων στα κοινοτικά βοσκοτόπια, εξυπηρέτησεις στην έκδοση βεβαιώσεων για τις επιδοτήσεις της ΕΟΚ που για ορισμένους κτηνοτρόφους είναι μερικά εκατομ. δρχ., ιδιαίτερη φροντίδα για τους βοσκοτόπους (στέγαστρα, ποτίστρες, δρόμους) κ.ά.

Την εκμετάλλευση του Λιβαδιού από τον Συνεταιρισμό οι κτηνοτρόφοι δεν την θέλουν για δύο λόγους: 1) Την συνέχιση της εγκατάλειψης του Λιβαδιού από τους ιδιοκτήτες μελλοντικά την βλέπουν ως τρόπο ενσωμάτωσης του στους βοσκοτόπους και αυτομάτως θα έχουν το δικαίωμα τότε να βοσκουν εκεί τα πρόβατά τους με πολλά πλεονεκτήματα (εφορτότερος τόπος, πολύ χόρτο, περιφραγμένο, ίσκιο, νερό, χαμηλότερο υψόμετρο, πολύ κοντά στο χωριό). 2) Εφόσον ισχύει το διαμορφωμένο τα 5-6 τελευταία χρόνια καθεστώς που ανεξέλεγκτα οι βοοτρόφοι του συνοικισμού βοσκουν στο Λιβάδι (χωρίς κανένα αντίτιμο) τα χιλιάδες ζώα τους, τότε δεν έχουν κανένα λόγο αυτοί να ζητήσουν από την κοινότητα (ως δημότες της) να τους παραχωρήσει βοσκοτόπους τους οποίους φυσικά η κοινότητα θα αφαιρέσει από τους κτηνοτρόφους. Όμως την εκμετάλλευση του Λιβαδιού από τον Συνεταιρισμό δεν την βλέπει με καλό μάτι και μεγάλο τμήμα του συνοικισμού διότι: 1) Τώρα βοσκουν ανεξέλεγκτα και χωρίς να πληρώνουν ενώ στο Συνεταιρισμό θα δίδουν κάποιο μίσθωμα (πλειοδοτικός διαγωνισμός). 2) Εφόσον πάρουν τα

ζώα τους από το Λιβάδι και ανάγκη θα τα βόσκουν στους βοσκοτόπους της κοινότητας που είναι πολύ μακριά από το συνοικισμό, χόρτο πολύ λιγότερο από το Λιβάδι έχουν και όπου οι κτηνοτρόφοι θα τους βλέπουν σαν παρείσακτους.

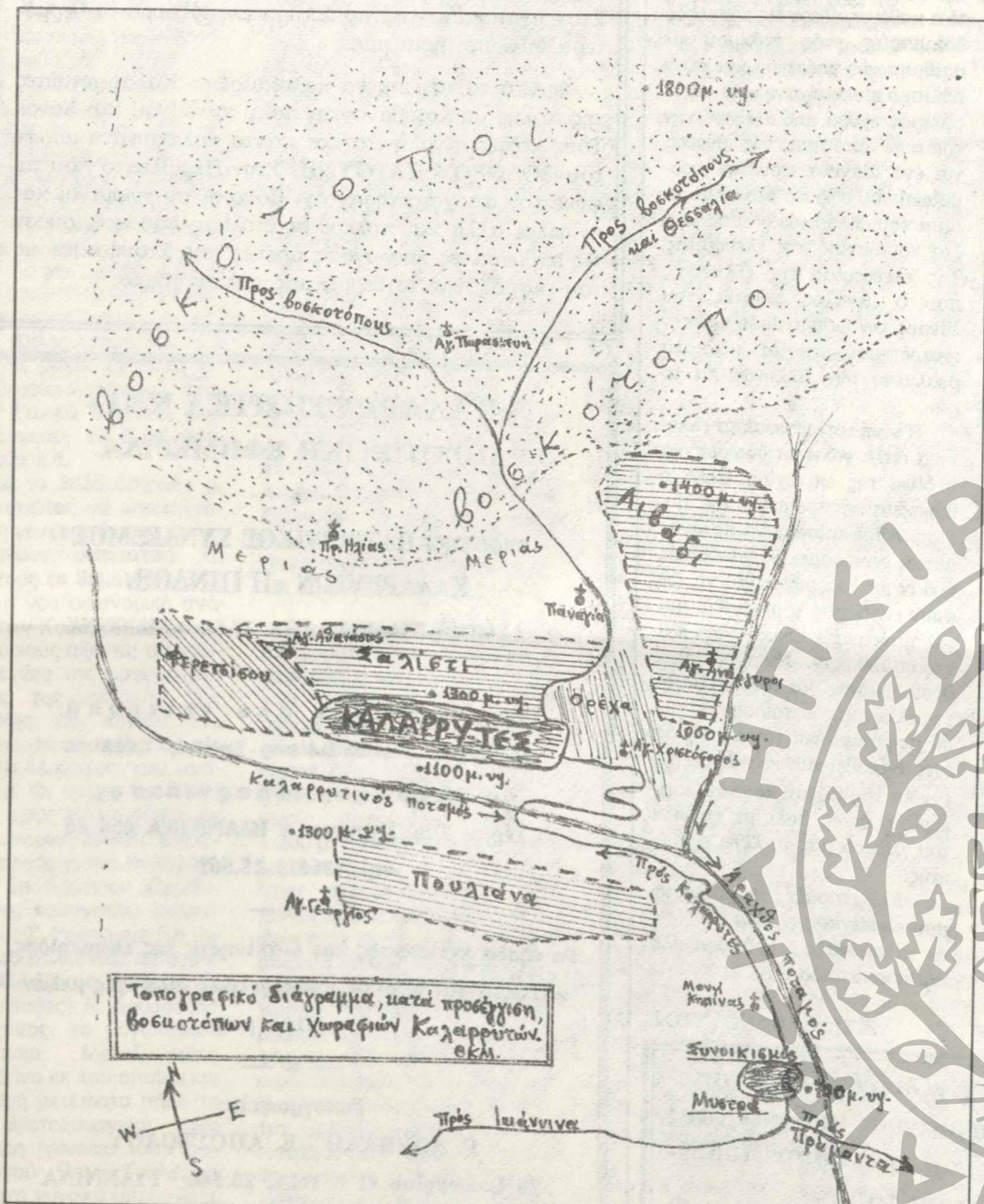
Η επιδίωξη της κοινότητας να χαρακτηριστεί το Λιβάδι δασική έκταση της δίδει προ το παρόν επικράτηση έναντος Συνεταιρισμού γιατί ο μισός προβλέπει ότι για δύο εκτάσεις που προς το παρόν δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί η δασική υπηρεσία (όπως με το Λιβάδι) η εκμετάλλευσή τους ανατίθεται στην κοινότητα. Άρα βάζοντας η κοινότητα την πίσω πόρτα την δασική υπηρεσία στους Καλαρρυτίτες, αποκτά τουλάχιστον προσωρινά το πάνω χέρι στο Λιβάδι χωρίς όμως να αναλογισθεί τους ασκούς του Αιόλου που ανοίγει που τελικά θα αφήσουν πίσω τους σιγαρούς χαμένους τους Καλαρρυτίτες και μόνον κερδισμένους τη δασική και...τους δικηγόρους Κρίμα τόσο πολύ σοβαρά θέματα να αντιμετωπίζονται με τόσο λίγη σύνεση.

Είναι φανερό επομένως ότι η κοινοτική αρχή απορροφεί με κάθε τρόπο να έρθει αντιμέτωπη με τα συμφέροντα των κτηνοτρόφων αλλά και του μεγαλύτερου μέρους του συνοικισμού και να δεχθεί την εννοκίαση του Λιβαδιού από τον Συνεταιρισμό γιατί τότε —υπολογιζόμενης και της φαινομενολογικής φθοράς της εξουσίας— στις επόμενες εκλογές θα ηττηθεί.

Στο εύλογο ερώτημα: Είναι τίμιο, ηθικό και πρέπει κοινοτική αρχή να βάσει πλάτη από τα συμφέροντα, την τιμή, και την ομόνοια της κοινότητας τις ψηφοθηρικές δωδεκάτες της, μπορεί κανείς να απαντήσει ότι η πολιτική υπαρξία και η κοινωνιολογία της Χώρας μας, διδάσκει ότι η εξουσία, τουλάχιστον τα τελευταία εκατό χρόνια, συνήθως έτσι σκέπτεται και έτσι ενεργεί, γιατί λοιπόν και τα υποκοριστικά παράγωγα αυτής, αφού έτσι γαλουχήθηκαν και διαπλάστηκαν να ενεργούν διαφορετικά;

Πάντως με διαλεκτική κοινοτική αρχή, ψυχραιμία, Συνεταιρισμό, καλοπροαίρετο διάλογο και μοναδικό γνώμονα το συμφέρον των Καλαρρυτών, υπάρχει ακόμα ελπίδα για τους Καλαρρυτίτες. Ας το πούμε πριν είναι αργά!

Θ. Κ. Μ.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΕ ΞΕΝΩΝΑ

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση διαπιστώσαμε ότι οι εργασίες μετατροπής του κτιρίου του Δημοτικού Σχολείου Καλαρρυτών σε Ξενώνα προχωρούν με ικανοποιητικό ρυθμό. Θεωρείται σίγουρο ότι εφόσον επαρθεί η χρηματοδότηση και γίνει ο επιβεβλημένος και ουσιαστικός έλεγχος των εργασιών κάθε συνεργεία προ της παράδοσης της εργασίας του, τότε το ερχόμενο καλοκαίρι ο Ξενώνας θα λειτουργήσει και θα αποτελέσει τότε και μερική λύση στο εντόνο πρόβλημα εξεύρεσης στέγης στους Καλαρρυτίτες.

Μας ανησυχούσαν όμως κάποιες πρόσφατες διαπιστώσεις για την στεγανότητα της στέγης. Με τα πρώτα προβλήματα σε αρκετά σημεία το τμήμα του καινούργου ταβανιού έχει μολασ μαυρίσει από τα νερά που διαπερνούν την στέγη! Παρόλα αυτά το ταβάνιασμα συνεχίζεται. Είναι σ' όλους γνωστό ότι το Α και το Ω κάθε οικισμού στους Καλαρρυτίτες είναι η στεγανότητα της στέγης. Διαφορετώμαστε μίπως τυχόν κακοτεχνίες της έχουν σαν αποτέλεσμα όχι μόνο τη φθορά του ταβανιού αλλά και όλων των εσωτερικών εγκαταστάσεων; Είναι προτιμότερο να προλαμβάνουμε παρά να ψάχνουμε για υπευθύνους πριν ακόμη γίνουν τα εγκαίνια.